

Kennissessie 7 - Van drempel naar actie: hoe krijg je iedereen mee met isolatie?

Van Drempel naar Actie

Hoe krijg je iedereen mee met isolatie?

Anke van Hal en Doris de Bruijn

Van Drempel naar Actie

Hoe krijg je iedereen mee met isolatie?

DILEMMA

Om bewoners mee te krijgen met isoleren moeten we het over andere zaken hebben dan over bewoners meekrijgen met isoleren

Altijd geldende tips

Zorg dat de context bekend is.

(Met wat voor wijk en bewoners heeft u te maken?)

Leg nooit het eerste contact met bewoners vanuit uw isolatieperspectief maar begin altijd met de vraag: “Wat moeten wij weten om met een plan te kunnen komen waar u enthousiast van wordt?”

Vraag

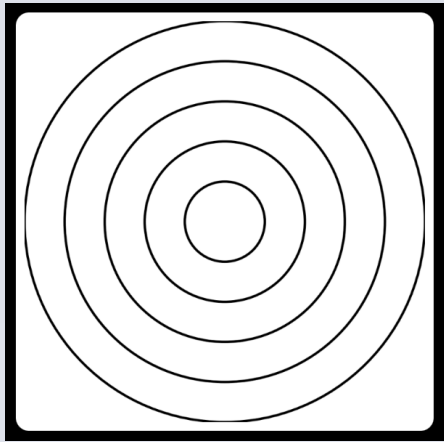
Met welke verwachting bent u hier gekomen?

Streven naar Fusies van Belangen

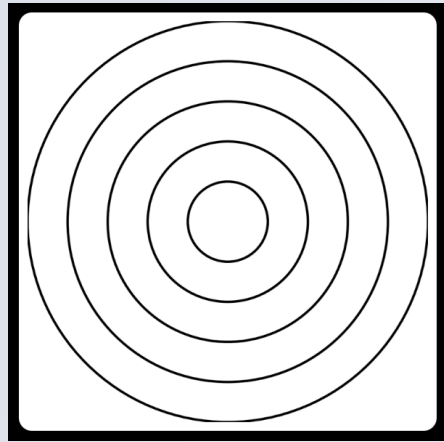
Prof. dr. ir. Anke van Hal, Impulsdag isoleren, 13 mei 2025

Hoe reageren mensen op duurzaamheidsmaatregelen? Vanuit Waarden

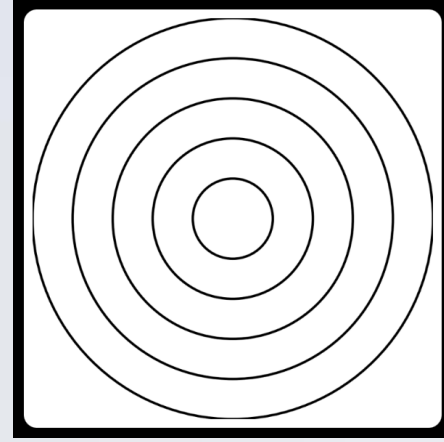
egoistisch

*Doelen: bezit,
macht & status*

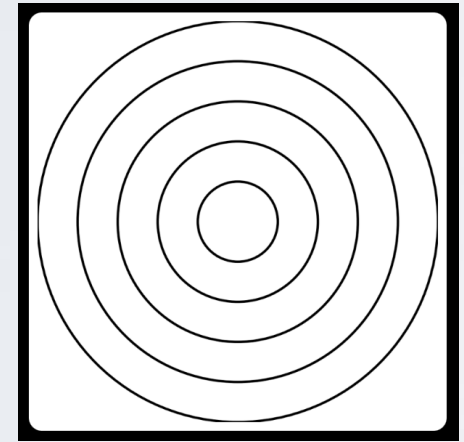
hedonistisch

plezier en comfort

altruistisch

het welzijn van mensen

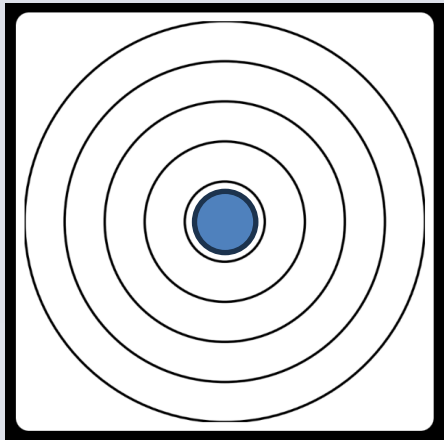
biospherisch

*het welzijn van
natuur & milieu*

Steg, 2016

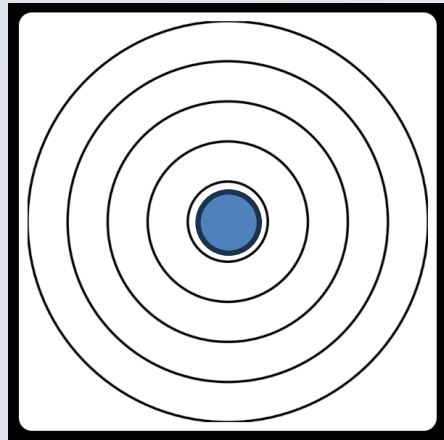
Waarden

Korte termijn eigenbelang

egoïstisch

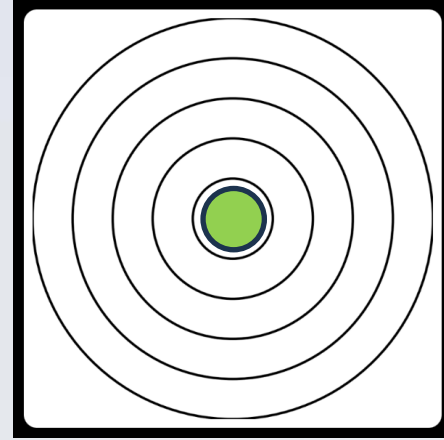
*Doelen: bezit,
macht & status*

hedonistisch

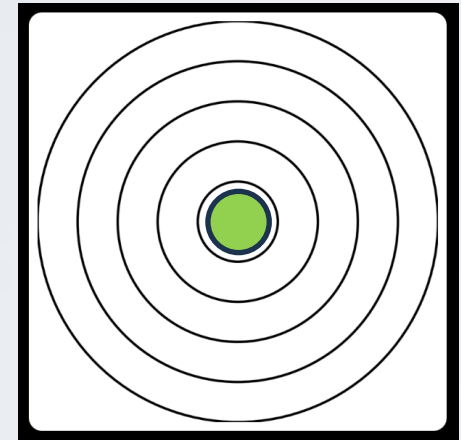
plezier en comfort

Lange termijn maatschappelijk belang

altruïstisch

het welzijn van mensen

biosferisch

*het welzijn van
natuur & milieu*

Steg, 2016

Goal Framing Theorie

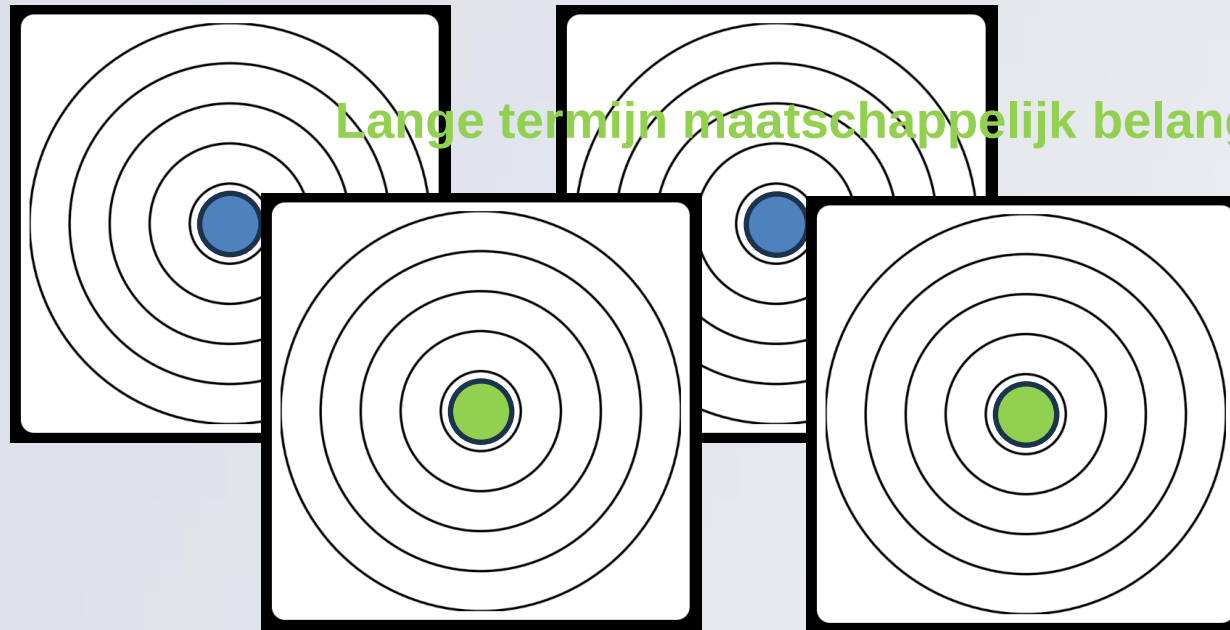
1. Mensen kunnen het bestaan van de problemen ontkennen
2. Mensen kunnen hun verantwoordelijkheid voor de problemen ontkennen
3. Mensen kunnen hun mogelijkheden om effectieve acties te ondernemen ontkennen
4. Mensen kunnen de impact van hun persoonlijke acties ontkennen

Bron:: Lindenberg & Steg (2007) *Normative, gain and hedonic goal frames guiding environmental behavior*

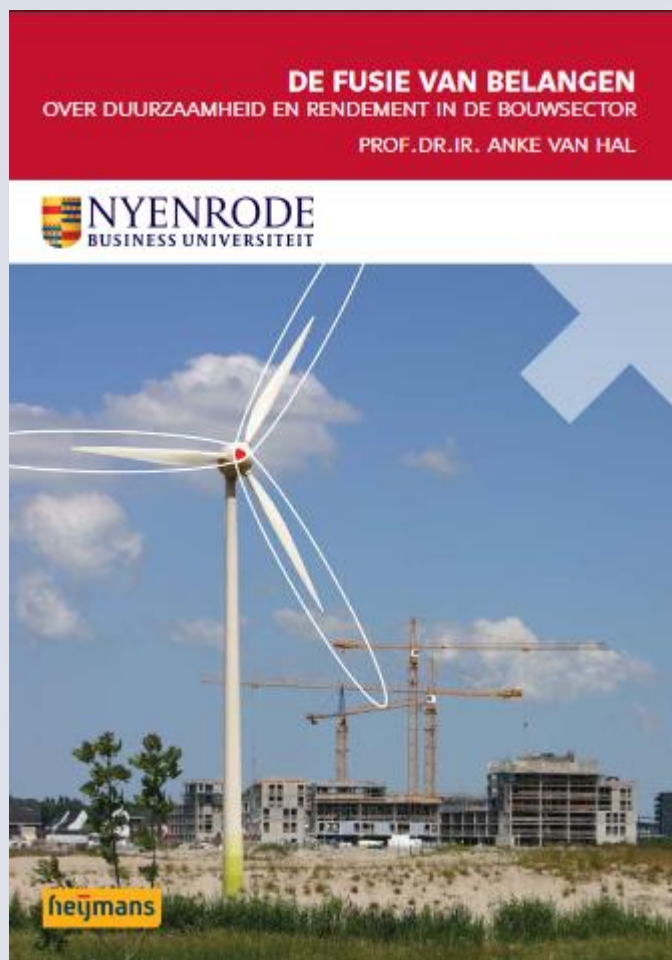
Goal Framing theorie: Fusies van Belangen

Korte termijn eigenbelang

Lange termijn maatschappelijk belang

Lindenberg & Steg, 2007

2009: perspectief en bouw

2014: perspectief, strategie en bouw

2024: perspectief, strategie algemeen

Basis van de Fusie van Belangenstrategie

Negotiating a Green Mindset

Barbra Batshalom BArch, Assoc. AIA¹

Moshe Cohen MEng, MBA²

(2002)

Getting to YES

Negotiating Agreement
Without Giving In

BY
ROGER FISHER
AND
WILLIAM URY
WITH BRUCE PATTON,
EDITOR

SECOND EDITION BY
FISHER, URY, AND PATTON

Houghton Mifflin Company
BOSTON / NEW YORK

Implementing a Mutual Gains Approach to Collective Bargaining

Lawrence E. Susskind and Elaine M. Landry

Despite the ever-growing literature on the subject, collaborative negotiation techniques are still regarded with suspicion—or simply remain untried—in most traditional collective bargaining situations. In the United States and many other western nations, the rules of the game in labor-management negotiations are as well-established and predictable as a minuet: present a set of demands far in excess of what you actually want, then bargain down item-by-item; never share information with the other side; threaten job actions, walkouts, and strikes; “poor mouth” the other side and threaten layoffs, etc.

Over the last several years, we’ve been involved in a variety of initiatives aimed at altering traditional collective bargaining relationships by implementing a “mutual gains approach” to negotiation.¹ The first such effort, organized by the Philadelphia Area Labor Management Organization (PALMO), involved 17 building trade unions and their respective contractor associations. In all, 60 union and management representatives participated in one three-day joint training session held several months prior to the expiration of the building trade contracts.

Although the Philadelphia program allowed the parties to explore a new approach to negotiation (and was credited by some observers with helping to avoid a costly potential strike), the “one-shot” nature of this intervention failed to change underlying perceptions about the best way to negotiate. While the leadership on both sides at the time supported the new approach, we did not do enough “second table” work to insure institutionalization. Nor did we focus enough attention on the deeper organizational changes required to ensure a lasting transformation.

Two other interventions were sponsored by the U.S. Department of Labor: one involving Michigan Bell

Lawrence E. Susskind is Professor of Urban and Environmental Planning at the Massachusetts Institute of Technology and Director of the MIT-Harvard Public Disputes Program, 512 Found Hall, Harvard Law School, Cambridge, Mass. 02138. Elaine M. Landry is a Lecturer for the Graduate Management Program at Babson College, and an Associate of the Program on Negotiation at Harvard Law School, 513 Found Hall, Harvard Law School, Cambridge, Mass. 02138.

0198-4285/95/010040-08\$06.00/0 © 1995 Pluribus Publishing Corporation. Negotiation Journal, January 1995, 5

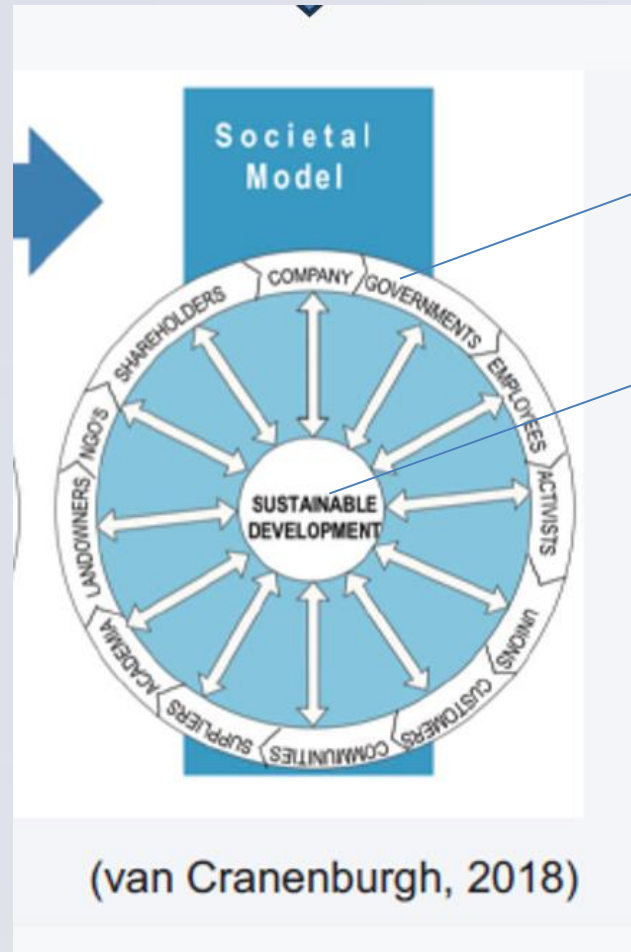
‘Harvard methode’

Interests Based Bargaining
of Harvard’s PoN

1981

1996

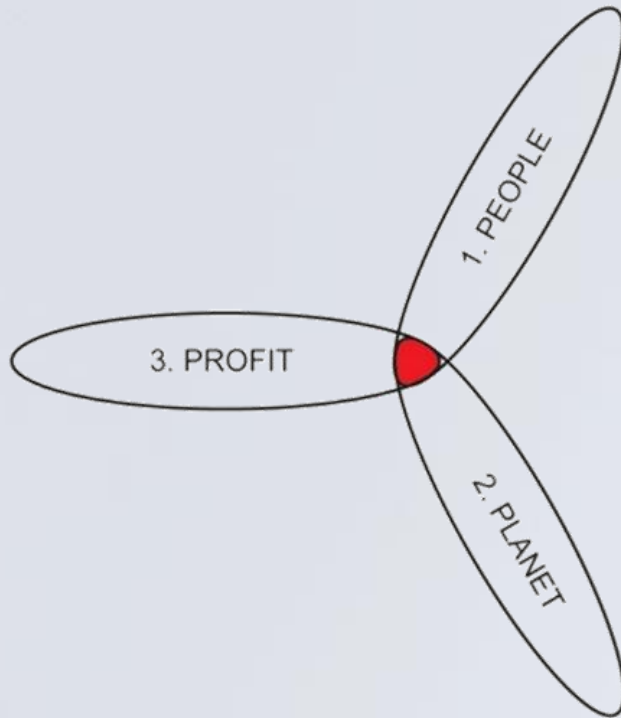
De Fusie van Belangenstrategie

de belangen van alle stakeholders als startpunt

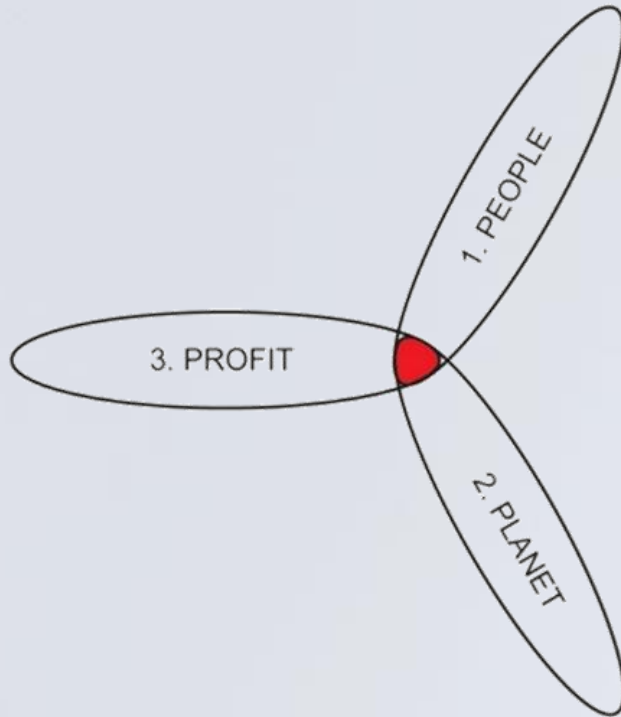
project gericht op één of meerdere SDG's

De Fusie van Belangenstrategie

Stap 1 Inventariseer de belangen (in brede betekenis) van de mensen (de stakeholders) die betrokken zijn bij een duurzaamheidsproject.

De Fusie van Belangenstrategie

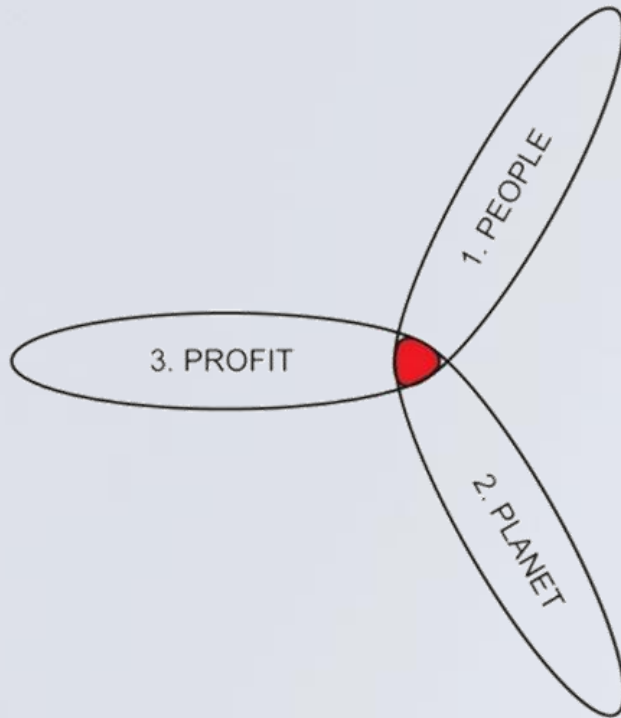

Stap 1 Inventariseer de belangen (in brede betekenis) van de mensen (de stakeholders) die betrokken zijn bij een duurzaamheidsproject.

Stap 2 (Door)ontwikkel een duurzaamheidsinnovatie op een manier die belangen van stakeholders behartigt.

Hoe breder de definitie van duurzaamheid, hoe meer belangen behartigd kunnen worden

De Fusie van Belangenstrategie

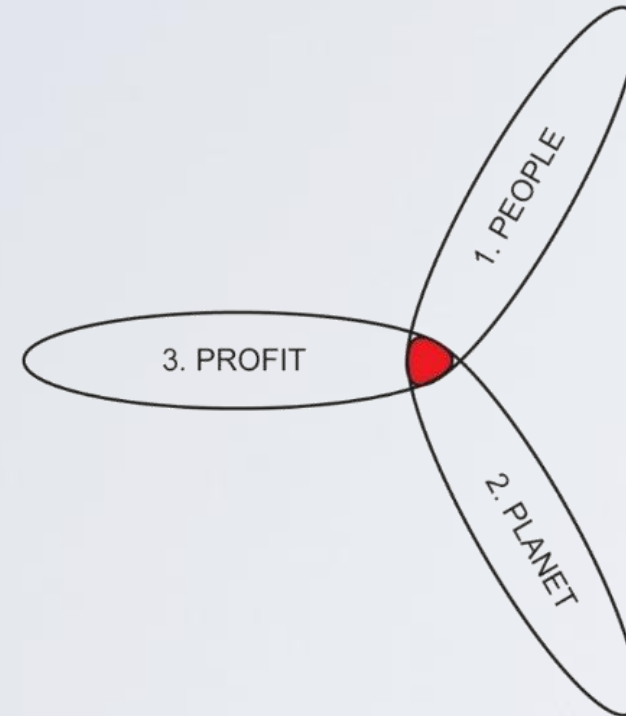
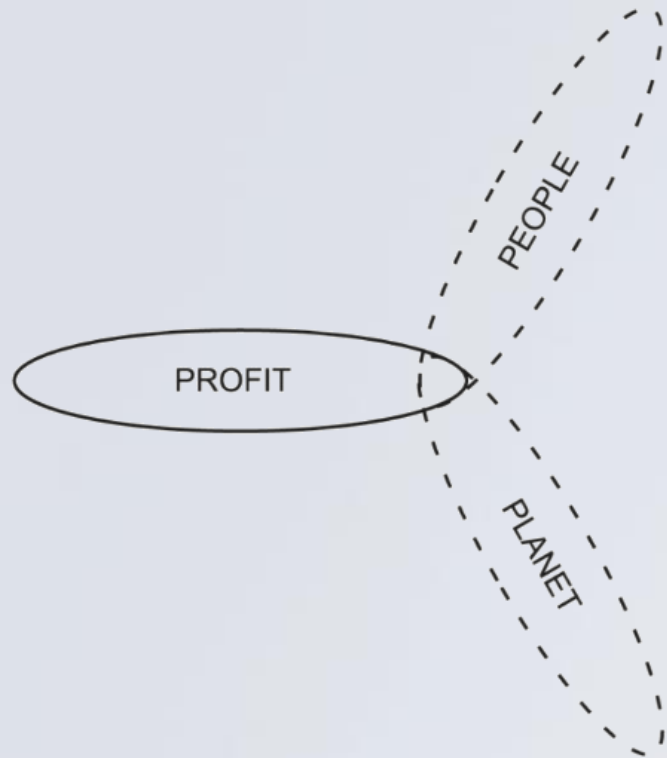

Stap 1 Inventariseer de belangen (in brede betekenis) van de mensen (de stakeholders) die betrokken zijn bij een duurzaamheidsproject.

Stap 2 (Door)ontwikkel een duurzaamheidsinnovatie op een manier die belangen van stakeholders behartigt.

Stap 3 Zorg (op creatieve wijze) voor de financiering van de duurzaamheidsinnovatie

De Fusie van Belangenstrategie

Voorbeeld

Uitwerking: de derde succesfactor van de energietransitie in de bestaande woonomgeving

HomeMates³
energievriendelijk renoveren

De derde succesfactor

de mens!
(naast de bekende succesfactoren 'techniek' en 'budget').

Uitwerking: de derde succesfactor van de energietransitie in de bestaande woonomgeving

De slogan van de 3^e succesfactor

Bewoners centraal
Samen willen

Inbedden in een bredere context
Samen brengen

Gaat niet vanzelf
Samenwerken

Voorbeeld

De schoenenkast

Voorbeeld

[Driehoek Strijp-S \(driehoekstrijps.nl\)](https://driehoekstrijp-s.nl)

De brede vensterbank

Voorbeeld

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Volkshuisvesting Nederland > Documenten >

'Gebruik krachten van de wijk bij energietransitie'

Praktijkverhaal | 04-01-2022

Samen met de provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag werkt Mohammed El Menhali aan jongerenproject Olievlek. In Olievlek worden jongeren opgeleid tot energietransitieambassadeurs. In de wijken helpen zij [energiearmoede](#) bestrijden.

Project Olievlek

Voorbeeld

De bushalte

Voorwaarden voor vertrouwen

Beschouw bewoners als gelijkwaardige partners

Voorwaarden voor vertrouwen

Beschouw bewoners als gelijkwaardige partners
Heb oog voor wat ze bezighoudt (luister goed!!)

**Sustainable
Neighborhood
Action
Program
(SNAP)**

Voorwaarden voor vertrouwen

Beschouw bewoners als gelijkwaardige partners

Heb oog voor wat ze bezighoudt (luister goed!!)

Houd een brede blik

Ben eerlijk

Voorwaarden voor vertrouwen

Beschouw bewoners als gelijkwaardige partners

Heb oog voor wat ze bezighoudt (luister goed!!)

Houd een brede blik

Ben eerlijk

Reageer zo snel mogelijk op wat u heeft gehoord

Voorwaarden voor vertrouwen

Beschouw bewoners als gelijkwaardige partners

Heb oog voor wat ze bezighoudt (luister goed!!)

Houd een brede blik

Ben eerlijk

Reageer zo snel mogelijk op wat u heeft gehoord

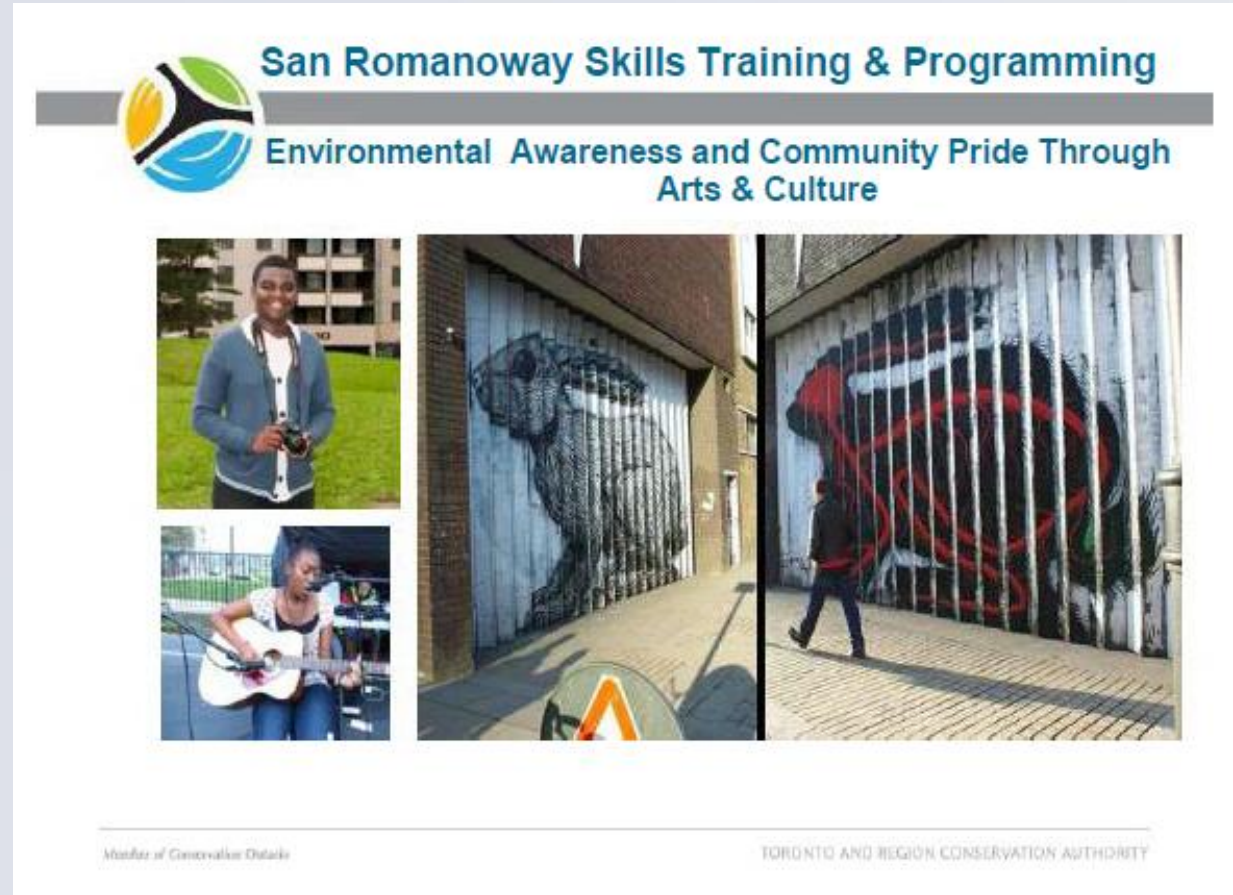
Heb geduld

Voorwaarden voor vertrouwen

Het hoeft niet heel duur en tijdrovend te zijn

Voorwaarden voor vertrouwen

Betrek iedereen

energy
poverty 0
by energie
sprong

Buurt Energie Kompas

Inspiratie uit het buitenland

Buurtwerkplaats in Bordeaux

Energy Retrofit Fresco in Bordeaux

SNAP in Toronto

San Romanoway Resident Dreams

Shared at a Pop-up Park event

ENERGY POVERTY ZERO

Doel van het project:

**« het stimuleren van woningrenovaties met
hoge energieambitie en het activeren van
bewoners in de buurt met als doel het
terugdringen van energiearmoede »**

Een consortium van 8 Europese Partners

Energy Poverty Zero is een project dat wordt uitgevoerd door een consortium van **acht publieke en private Europese partijen** (experts in consultancy en sociale en duurzame innovatie) en is gericht op renovatie.

Looptijd project: november 2022 tot oktober 2025.

Duurzaam renovatie advies voor de sociale woningvoorraad

Strategische marketing en klantgericht innoveren

Consultancy op het gebied van duurzaamheid

Begeleiding van de ecologische transitie naar een duurzame energieneutrale gebouwde omgeving

Joint venture in financiering door derden, renovatieprojecten en hernieuwbare energieprojecten in de metropoolregio Bordeaux

Gemeente Milaan, inclusief haar sociale huisvestingsmaatschappij

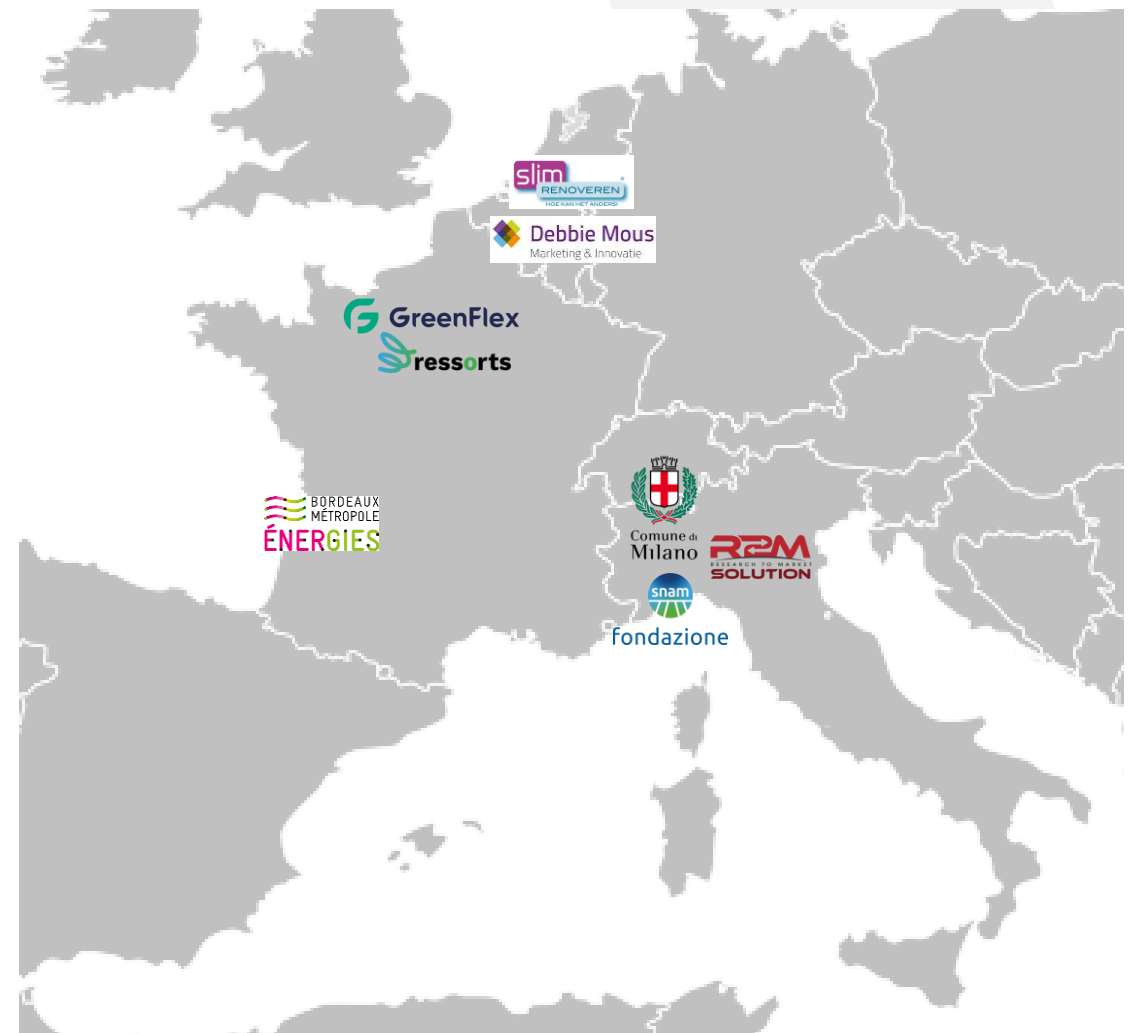

fondazione

Stichting van een Italiaanse netbeheerder, toegewijd aan kwesties rond energiearmoede

Advies over de implementatie van innovaties, het omzetten van ideeën in praktische en duurzame oplossingen

Een project langs 3 assen

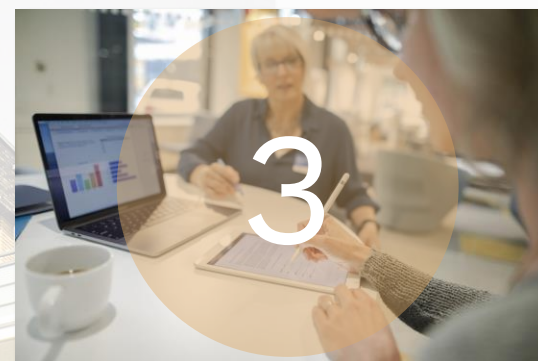
Een instrument ontwikkelen om de haalbaarheid van geïndustrialiseerde renovatie van wijken te beoordelen

Instrumenten ontwikkelen die helpen om bewoners te bereiken, activeren en draagvlak te creëren

Experimenteren met en definiëren van collectieve inkoopprogramma's op buurtniveau om kosten te optimaliseren

De vraag in kaart brengen en de haalbaarheid analyseren

Bewoners betrekken

Opstarten van sociale en particuliere renovatieprojecten

Bewoners bereiken, activeren en betrekken bij (energie)renovatieprojecten

Neighbourhood Energy Compass (NEC) = het buurtenenergiekompas

Het NEC is een richtlijn ontwikkeld om gemeenten, woningcorporaties en andere professionals die met bewoners te maken hebben, te helpen om draagvlak te creëren voor collectieve renovaties. Het belangrijkste doel is om huurders en woningeigenaren te betrekken en te activeren om energetische renovatieprojecten te kunnen starten.

Het NEC bevat 5 fasen:

START TOTALE PROJECT

Analyse van de buurtcontext en het neerzetten van het team en de kaders

BETROKKENHEID CREËREN

Bewoners betrekken bij buurtactiviteiten om latere betrokkenheid bij renovatieprojecten te bevorderen

DRAAGVLAK VOOR RENOVATIE

Voorbereiding van de aanloop naar de goedkeuring van de energetische renovatieprojecten

RENOVATIE ONDERSTEUNING

Overlast van de renovatiewerkzaamheden zoveel beperken voor de bewoners

GEDRAGS-VERANDERING

Monitoren, ondersteunen en zorgen voor goede resultaten van de renovatie

26

Hulpmiddelen en activiteiten om te helpen bij het realiseren en doorlopen van elke fase om een succesvol resultaat te bereiken.

VERTROUWEN: Team voor de buurt

Diverse buurt-activiteiten in Milaan

Bewoners bereiken, activeren en betrekken bij (energie)renovatieprojecten

START TOTALE PROJECT

Analyse van de buurtcontext en het neerzetten van het team en de kaders

BETROKKENHEID CREËREN

Bewoners betrekken bij buurtactiviteiten om latere betrokkenheid bij renovatieprojecten te bevorderen

DRAAGVLAK VOOR RENOVATIE

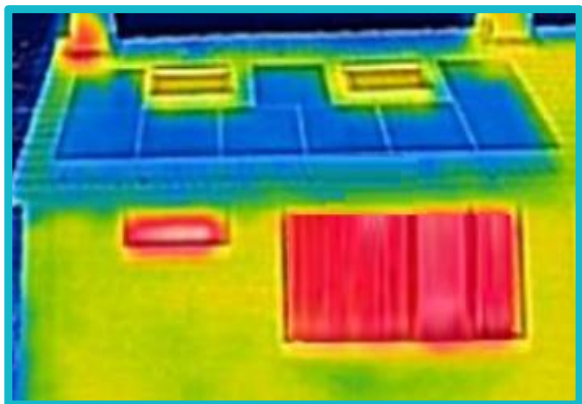
Vorbereiding van de aanloop naar de goedkeuring van de energetische renovatieprojecten

RENOVATIE ONDERSTEUNING

Overlast van de renovatiewerkzaamheden zoveel beperken voor de bewoners

GEDRAGS-VERANDERING

Monitoren, ondersteunen en zorgen voor goede resultaten van de renovatie

Bron: KUUB

Bewoners bereiken, activeren en betrekken bij (energie)renovatieprojecten

START TOTALE PROJECT

Analyse van de buurtcontext en het neerzetten van het team en de kaders

BETROKKENHEID CREËREN

Bewoners betrekken bij buurtactiviteiten om latere betrokkenheid bij renovatieprojecten te bevorderen

DRAAGVLAK VOOR RENOVATIE

Voorbereiding van de aanloop naar de goedkeuring van de energetische renovatieprojecten

RENOVATIE ONDERSTEUNING

Overlast van de renovatiewerkzaamheden zoveel beperken voor de bewoners

GEDRAGS-VERANDERING

Monitoren, ondersteunen en zorgen voor goede resultaten van de renovatie

pilots om het project in de praktijk te brengen

Voorbeelden van hulpmiddelen en activiteiten

Video game

Gericht op bewustwording

- Deelnemers laten zien hoe belangrijk het is om hun huizen te renoveren
- Spelers laten experimenteren met de belangrijkste stappen van een renovatieproject
- De voordelen laten zien van een collectieve benadering van renovaties in een buurt
- Informeren over de financiële mogelijkheden en valkuilen
- Een collectieve ervaring die groepen verbindt rondom een gemeenschappelijk project

Energy Retrofit Fresco

Bedoeld om bewoners bewust te maken van de risico's en gevolgen van energiearmoede en voordelen van energetische renovaties

Enquête over energiearmoede

Maakt het mogelijk om de kwetsbaarheid van bewoners in de buurt in kaart te brengen door informatie over de woningen te verzamelen en woningen in slechte staat te identificeren

Meer weten?

Heeft u vragen of wilt u de eindpublicatie ontvangen?

Neem contact op met:

Doris de Bruijn

doris@slimrenoveren.nl

+31648255742

energie
sprong
it

www.energiesprong.it

energie
sprong
fr

www.energiesprong.fr

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

**energy
poverty 0**
by energie
sprong

Vertragen om te kunnen versnellen!

En dus meer aandacht voor de succesfactor 'mens' (naast geld en techniek)

Vraag

Met welke verwachting bent u hier gekomen?

Meer informatie en inspiratie

- www.platform31.nl/project/verduurzaming-van-kwetsbare-wijken
- www.homemates.nl
- www.wijkkompas.nl
- www.bewonerscommunicatie.com

Te vinden op: <https://homemates.nl/inspiratie/mooie-verhalen/kuub-de-kracht-van-een-stagaire>

***Bedankt voor
je aandacht!***